

og afsvække hinandens Virkninger, hvad Manglerne angaar.

Men jeg har en lille Indvending at gøre mod Affattelsen af den nye § 36. Der fastsættes den gode Regel, at Valgmændenes Antal skal rette sig efter Antallet af de valgberettigede. Det vil med andre Ord sige, at Valgretten skal være lige. Der bliver indirekte Valg, og der bliver Forholdstalsvalg paa begge Stadier, baade ved Valgmandsvalget og ved det endelige Landstingsvalg, men man sørger for, at Valgretten bliver lige, idet Antallet af Valgmænd og senere ogsaa Antallet af Landstingsmænd skal rette sig efter Vælgernes Antal. Men saa føjes der til: „Dog at ingen Valgmandskreds vælger mindre end 3 Valgmænd“. Derved sker en Begrænsning, en Indskrænkning af Valgrettens Lighed. Der staar „dog at“ o. s. v., det vil sige, at selv om en Kommune er aldrig saa lille, skal den have 3 Valgmænd. Det er en Fejl, og den maa vi fra vor Side meget ønske ændret, ellers vilde man kunne komme ind i lignende Forhold som dem, der gøre sig gældende ved Valget til det franske Senat, der jo vælges ved delegerede af Kommun-Canton- og Departementsraad, og hvor der ogsaa gør sig et vist Forhold gældende, men hvor alligevel de smaa og tyndt befolkede Kommuner i Tidernes Løb have faaet en ganske overvejende Indflydelse, saa at Senatet, skønt det er udgaaet af almindelig Valgret, dog har et meget stærkt baade agrarisk og konservativt Præg. Der ligger her en Vej, der kunde føre ind paa saadanne Tilstande, hvad jeg vilde anse for meget uheldigt. Vi maa, naar vi gaa til en ny Grundlov, fastslaa som det aldeles afgørende: Lighedsprincippet, Ligheden mellem alle Vælgere, hvor de saa bo, og enten de udøve deres Valgret til Landstinget eller til Folketinget. Det var jo ogsaa 5te Juni-Grundlovens Princip. Det kunde ændres paa den Maade, at man i Stedet for Ordene „dog at“, der indeholde en Indskrænkning, simpelt hen satte Punktum efter Ordene: „Valgmændenes Antal retter sig efter Antallet af de valgberettigede“, og saa fortsatte: Ingen Valgmandskreds vælger mindre end 3 Valgmænd. Saa vilde det være det normale for de smaa Kommuner, og saa skulde Antallet af Valgmænd stige, efterhaanden som Indbyggertallet vokser. Jeg erkender, at derved kunde man faa et meget stort, maa-ske praktisk taget noget for stort, Antal Valgmænd ved det endelige Landstingsvalg.

Derfor vil jeg ogsaa henstille, at man

slaaer en Streg over alle disse Vanskeligheder ved ganske simpelt at gaa bort fra indirekte Valg over til direkte Valg ved Landstingsvalg. Det ville vi fra vor Side foretrække, fordi vi foretrække direkte Valg fremfor indirekte. Men det vil i Virkeligheden ogsaa blive en Indrømmelse til Højres Krav om Forholdstalsvalgmaaden, idet den derved blev gennemført paa en saadan Maade, at den kom til fuld Virkning. Det kunde ske, hvis man gennemførte Forholdstalsvalg til Landstinget direkte i store Valgkredse, f. Eks. med et lidt mindre Antal Landstingskredse end det nuværende. Jeg kunde tænke mig, at det var tilstrækkeligt at have 1 Landstingskreds for København, Frederiksberg og den nærmeste Omegn, for det, man kalder Stor-København, 1 Kreds for Sjælland, 1 for Lolland-Falster, 1 for Fyn med omliggende Øer og f. Eks. 4 Kredse i Jylland, 1 for det nordvestlige, 1 for det nordøstlige, 1 for det sydvestlige og 1 for det sydøstlige, altsaa i alt 8 Kredse.

Der staar i Forslaget, at Bornholm og Færøerne hver skulde vælge 1 Landstingsmand. Det er selvfølgelig en uheldig Bestemmelse, naar man indfører Forholdstalsvalg, for det vil sige, at man slaaer en Streg over Forholdstalsvalget for disse to Landsdeles Vedkommende; Forholdstalsvalget kan jo ikke gøre sig gældende, naar der kun skal vælges 1. Jeg vilde ikke se noget til Hinder for at henlægge Bornholm til en anden Landstingskreds, f. Eks. Lolland-Falster og Møen. Man vil sige, at derved kunde de lokale Interesser for Bornholm komme til at lide Skade. Men de kunde ogsaa komme til at gøre sig saa meget stærkere gældende, det kommer ganske an paa Forholdene. Thi ethvert Parti, enhver Interesse, enhver Gruppe, der stiller Kandidater op ved et saadant Landstingsvalg, vil selvfølgelig tage Hensyn til vedkommende særlige Afdeling, vedkommende Landsdel. Det kunde altsaa hænde, at Bornholm fik for mange Repræsentanter, det skal jeg indrømme. Men højst uheldigt er det, naar man indfører Forholdstalsvalg, da at bevare Enkeltmandsvalg for enkelte Landsdele, og det gør man faktisk, naar Bornholm og Færøerne kun skulde vælge hver en Repræsentant.

Imidlertid, gennemfører man Forholdstalsvalg til Landstinget i saadanne store Kredse og med direkte Valg, vil man jo netop give det. Højre har forlangt i saa mange Aar. Jeg erkender ligesom Ordføreren for Forslagsstillerne af det For-